

УДК 316.014+001.8

**КОЛЕКЦІЇ ІНТЕРВ'Ю ЦЕНТРУ МІСЬКОЇ ІСТОРІЇ.
ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
У ГРОМАДСЬКИХ ПРОЕКТАХ**

Наталя ОТРИЩЕНКО

*Центр міської історії Центрально-Східної Європи,
вул. Академіка Богомольця, 6, 79005 Львів, Україна,
тел.: (+38032) 275-17-34, e-mail: n.otrishchenko@lvivcenter.org*

Висвітлено досвід архівування усноісторичних інтерв'ю, зібраних для проектів недержавної інституції. Авторка окреслила особливості побудови і структуру архіву, принципи формування колекцій і їхнього розміщення у мережі та дискусію щодо online доступу до матеріалів. На основі низки проектів, реалізованих Центром міської історії, вказано також на перспективи використання інтерв'ю для громадських ініціатив.

Ключові слова: архів інтерв'ю, колекція інтерв'ю, кураторство, публічна історія, цифровий проект.

Ненсі МакКей (Nancy MacKay), говорячи про організацію архіву усноісторичних інтерв'ю, використовує термін “кураторство” [1], адже ця професія передбачає не лише каталогізацію та відповідне збереження матеріалів, а й їхній активний менеджмент. Воно поєднує і розробку логіки візуальної презентації записів та колекцій, і забезпечення їхньої видимості у віртуальному та фізичному просторі, і творення можливостей для використання зібраних матеріалів для широкого спектру цілей. Тож усноісторичний архів – це жива структура, що адмініструється із дотриманням чинного законодавства, етичних та професійних стандартів, і у той же час постійно реагує на виклики часу та є одним із дієвих механізмів публічної історії.

Такий підхід загалом співвідноситься з тим, про що я думала упродовж останніх кількох років, коли працювала з інтерв'ю, до запису яких долучалась особисто або ж які були зібрані раніше моїми колегами з Центру міської історії Центрально-Східної Європи (далі – Центр). Архівом ці матеріали стали не одразу, оскільки спершу це були записи спогадів та обговорень, що тематично стосувалися міської історії у різних її проявах і були зроблені для цифрових, виставкових або дослідницьких проектів Центру, починаючи від 2008 року. Цю інституцію заснував у Відні 2004 року історик Гаральд Біндер як неприбуткову організацію, і відтоді вона провадить некомерційну діяльність. З 2006 року Центр працює у Львові. Як недержавна академічна інституція він долучається до історичних та соціальних дискусій, намагається продукувати нові інтелектуальні поштовхи для розвитку науки. Як структура, що живе у ритмі міста, він прагне виходити за

рамки виключно академічної дослідницької діяльності, а тому активно долучається до ширшої громадської діяльності через освітні, виставкові та просвітницькі проекти¹.

Цей текст присвячено одному із багатьох аспектів роботи Центру – архівуванню інтерв'ю. З різних за тематикою та методологією файлів розмов, записаних для проектів організації, було складено збірку, online доступ до якої відкрито навесні 2015 року. Зараз вона фігурує як частина Міського медіаархіву – Urban Media Archive – під назвою “Міські розповіді”. Мета цього зібрання усноісторичних та глибинних інтерв'ю, як це вказано на сторінці проекту, – “зберегти та зробити доступними для дослідників й усіх зацікавлених спогади та міркування мешканців Львова, а також розширити використання цього типу джерел у вивченні міської історії як Львова, так і інших міст регіону”². Отож, вказана ціль поєднує три аспекти кураторства: збереження, доступ і застосування.

Організація архіву інтерв'ю – це завжди виклик, особливо коли йдеться про впорядкування матеріалів, які творилися не для нього. Більше того, сама природа даних – розмови з людьми про їхнє минуле і теперішнє – вимагає дотримання низки юридичних і етичних вимог. У цьому тексті я більш детально зупинюся на принципах побудови та функціонування проекту “Міські розповіді” і свідомо залишу поза увагою інші теми, адже вони потребують окремих ґрунтовних розвідок (наприклад, особливості проведення усноісторичних інтерв'ю³, технологічні вимоги до ведення запису, юридичні й етичні обмеження у роботі з аудіоматеріалами тощо).

Перед початком основної частини статті потрібно зробити декілька ремарок. По-перше, архів інтерв'ю, зібраний у Центрі, є цифровим архівом. Говорячи про нього, я маю на увазі два аспекти: систематизовані файли, що зберігаються на сервері, і репрезентацію цих матеріалів на інтернет-сторінці проекту. По-друге, навіть якщо частина матеріалів існує у фізичній формі (наприклад, технічна доку-

¹ Центр розташований за адресою: вул. Академіка Богомольця, 6, м. Львів. Працювати з його фондами (Міський медіаархів) можна у бібліотеці з понеділка по п'ятницю, з 10:00 до 17:00 год. Телефон: (+38032) 275-17-34, факс: (+38032) 275-13-09. Електронна пошта: institute@lvivcenter.org, інтернет-сторінка організації: <http://www.lvivcenter.org/uk/>.

² “Міські розповіді”: Про проект. – Доступно за посиланням <http://www.lvivcenter.org/uk/ust/about/> (станом на січень 2016 року).

³ Цій темі присвячено низку спеціалізованих публікацій, наприклад, уже класична книга Пола Томпсона (*Thompson, Paul. The Voice of the Past: Oral History.* – Oxford: Oxford University Press, 1978) чи окремі статті у постконференційних збірниках Української асоціації усної історії (скажімо: “Комунікативні горизонти усної історії”: матеріали Міжнародної наукової конференції, м. Переяслав-Хмельницький, 17–18 травня 2013 р. / Упорядники: *Гелінада Грінченко, Тарас Нагайко.* – Переяслав-Хмельницький: Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, 2013. – 280 с.; У пошуках власного голосу: Усна історія як теорія, метод та джерело. Збірник наукових статей / За редакцією *Гелінади Грінченко, Наталії Ханенко-Фрізен.* – Харків: ПП “ТОРГСІН ПЛЮС”, 2010. – 248 с., Усна історія в сучасних соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень / За редакцією *Володимира Кравченка, Гелінади Грінченко.* – Харків: ТОВ “НТМТ”, 2008. – 432 с.).

ментация розмов – інформовані згоди, біограми, протоколи), усі вони були оцифровані. Решту тексту я побудую як відповіді на ті виклики у роботі з архівом, з якими довелося мати справу під час його кураторства.

Виклик перший: Організація матеріалів, які уже зібрані

Робота над збіркою розпочалась із пошуку точки відліку: який тип матеріалу вважати основною “робочою одиницею”? На початках усної історії первинним документом вважався транскрипт (стенограма інтерв'ю), однак теперішня практика зміщує акценти на сам запис [1, с. 22]. Більшість світових цифрових колекцій містять обидва типи файлів (аудіо і текстовий), щоправда, транскрибування є досить затратним із погляду людських і фінансових ресурсів, а тому не завжди записані інтерв'ю є повністю розшифрованими. Аналогічна ситуація була і з матеріалами Центру: не всі записи, які були зібрані для різних проектів, мали суцільний транскрипт – частина обмежувалася текстовими відповідниками лише вибірки цитат.

Отже, основною одиницею для майбутнього архіву став саме аудіозапис. Він “обростає” низкою інших документів: обов'язково оцифрована інформована згода (із зазначенням побажань оповідача щодо умов використання інтерв'ю), біограма (біографічні дані про оповідача), протокол (деталі проведення розмови, коментарі інтерв'юера), за наявності – транскрипт, фото оповідача, вибрані цитати з інтерв'ю тощо. Усі матеріали, що стосуються конкретного запису, формують окрему папку на сервері. Назви файлів містять шифр колекції, прізвище та ініціали оповідача, дату запису (рік-місяць-день) і завершуються вказівкою на тип файлу: *_b* – біограма, *_pr* – протокол, *_ic* – інформована згода (informed consent), *_or* – оригінал запису, *_st* – стенограма (транскрипт), *_ph* – фото і так далі. Формування колекцій інтерв'ю відбувалося на основі відповідей на три запитання стосовно кожного запису:

- 1) тема інтерв'ю та його зв'язок з конкретним проектом Центру міської історії (цифровим, виставковим, дослідницьким);
- 2) загальна методологія дослідження (теоретичне обґрунтування проекту, його мета і завдання, особливості формування вибірки та запитальника);
- 3) процедура збору інформації (терміни реалізації польового етапу, залучена група інтерв'юерів, координатор).

Отже, кожний запис каталогізувався як частина певної колекції. Їхню візуальну репрезентацію на сайті можна побачити на рисунку 1. Вона містить опис збірки, зразки оформлення посилань на колекцію загалом та окремий запис зокрема, перелік інтерв'ю з датами і короткими анотаціями. Навігація може здійснювати як по центральній, так і по бічній колонці. Як назва інтерв'ю фігурує стаття та вік оповідача і дата запису (день-місяць-рік), адже, згідно з вимогами конфіденційності, повний запис і транскрипт не можуть бути підписані справжнім іменем респондента чи респондентки.

Розміщення матеріалів online відбувалося після звірки якості аудіозаписів та транскриптів, а за потреби – їхнього редагування. Станом на початок 2016 року на сторінці проекту розміщено чотири колекції: “Кіно і Львів: Середовища, Перегляд, Творення” (зібрана у 2012–2013 роках, доступно 5 записів), “Мистецьке місто

і міське мистецтво: Театри Львова після 1945 року” (зібрана у 2011–2014 роках, доступно 53 записи), “«Пошуки дому» у повоєнному Львові. Досвід Підзамче, 1944–1960” (зібрана у 2012 році, доступно 22 записи), а також розшифрування дискусій із вчителями історії, проведених в 13 обласних центрах України в кінці 2011 – на початку 2012 року “Стереотипи, толерантність та стратегії вчителів історії” (доступні стенограми 14 дискусій). Ще чотири збірки – “Львів у ХХ столітті: історія однієї вулиці”, “Кастелівка: Будинки і мешканці”, “Творчі спільноти Львова”, “Голоси спротиву та надії: Київ-Львів-Харків” – знаходяться на стадії опрацювання. Також низка збірок зараз на етапі формування, адже вони стосуються проектів, які все ще тривають.

Домашня

- Наша місія
- Хроніка подій
- Відеоархів подій
- “Інтерактивний Львів”
- Міський медіа архів**
  - Про проект
  - “Урбаністичні образи”
  - “Карти міст”
  - “Міське відео”
  - “Міські розповіді”
  - Хроніка подій
- “Вулиці Львова”

Дослідницькі проекти

- Навчання
- Конференції та семінари
- Літні школи
- Виставки
- Публічна історія
- Бібліотека
- Стипендії
- Публікації
- Приміщення
- Команда
- Партнери
- Линки
- Контакт

■ Версія для друку

■ Карта сайту

Підписатись на місячну розсилку Центру

обидьомою мовою

E-mail адреса*

Ім'я

Прізвище

Пошуки дому: Досвід повоєнного Підзамче

Проект “Пошуки дому” у повоєнному Львові. Досвід Підзамче, 1944-1960” має на меті висвітлити одну з найскладніших сторінок історії сучасного Львова – перетворення польського прикордонного міста Lwów та німецького окупованого міста Lemberg на радянський і згодом український Львів. Травматичний та суперечливий досвід радикальної трансформації міста новою владою представлено у історіях різних людей, що розпочали своє нове повоєнне життя у львівському районі Підзамче.

Проект прагне “схопити” життєві траєкторії мешканців ділянки та досвід повоєнного перетворення одного з найдавніших районів Львова, місця єврейського гетто у часі Другої світової війни та простору повоєнної індустріалізації, де відбувся перетин ідеології та побуту, класового та політичного, старого та нового, пам'ятання та забування. Дослідження проводилося в рамках програми “Історична майстерня Європа”, фінансується німецьким Федеральним фондом “Пам'ять, відповідальність, майбутнє” та координується Інститутом прикладної історії у Франкфурті на Одри та Європейським університетом Вадриана.

Польовий етап збору матеріалів інтерв'ю відбувався влітку 2012 року. Методологія для проведення розмов була розроблена під час робочих зустрічей колективу Центру міської історії. Координатор проекту - Андрій Бондаренко. До інтерв'ювання також були залучені Галина Боднар, Наталя Отрищенко, Анна Чеботарова та Андрій Шуляр. Всього було зібрано 25 інтерв'ю, з яких в силу обмежень конфіденційності буде доступно 23.

Посилання на колекцію: Використано матеріали збірки Центру міської історії Центрально-Східної Європи “Міські розповіді”, колекція “Пошуки дому” у повоєнному Львові. Досвід Підзамче, 1944-1960”.

Посилання на інтерв'ю: Інтерв'ю з *стать, рік народження*, записане *дата інтерв'ю*. Інтерв'юєр/ка: *ім'я прізвище* // Архів Центру міської історії Центрально-Східної Європи “Міські розповіді”, колекція “Назва колекції”, с. номер сторінки.

Приклад: Інтерв'ю з чоловіком, 1932 р.н., записане 31 липня 2012 року. Інтерв'юєри: Андрій Бондаренко та Андрій Шуляр // Архів Центру міської історії Центрально-Східної Європи “Міські розповіді”, колекція “Пошуки дому” у повоєнному Львові. Досвід Підзамче, 1944-1960”, с. 7.

- **Чоловік, 1926 р.н. (04.07.2012)**
Інтерв'ю з корінним мешканцем Підзамче, який зараз живе в іншому районі міста.
- **Чоловік, 1935 р.н. (05.07.2012)**
Інтерв'ю з жителем Підзамче, який усе життя працював шофером. Чоловік родом із села на Тернопільщині.
- **Жінка, 1942 р.н. (09.07.2012)**

Email: *

Пароль: *

Увійти

Зареєструватись | Відновити пароль

Інтерв'ю у колекції

- **Чоловік, 1926 р.н. (04.07.2012)**
Інтерв'ю з корінним мешканцем Підзамче, який зараз живе в іншому районі міста.
- **Чоловік, 1935 р.н. (05.07.2012)**
Інтерв'ю з жителем Підзамче, який усе життя працював шофером. Чоловік родом із села на Тернопільщині.
- **Жінка, 1942 р.н. (09.07.2012)**
Інтерв'ю з корінною мешканкою Львова, колишньою працівницею спорткомплексу СКА.
- **Жінка, 1949 р.н. (10.07.2012)**
Інтерв'ю з жителькою Підзамче, чий батьки переїхали до Львова після Другої світової війни.
- **Жінка, 1946 р.н. (12.07.2012)**
Інтерв'ю проводилося з жінкою, чий батьки переїхали до Львова незадовго після її народження.
- **Жінка, 1941 р.н. (17.07.2012)**
Інтерв'ю з пенсіонеркою, в минулому – працівницею заводу “Мікроприлад” та швейноапаратної фабрики.
- **Жінка, 1935 р.н. (ч.1) (17.07.2012)**
Інтерв'ю з колишньої медсестрою Львівської туберкульозної лікарні, уродженкою Львова. Перша частина.
- **Жінка, 1935 р.н. (ч.2) (17.07.2012)**
Інтерв'ю з колишньої медсестрою Львівської туберкульозної лікарні, уродженкою Львова. Друга частина.
- **Чоловік, 1949 р.н. (19.07.2012)**
Інтерв'ю із мешканцем Підзамче, колишнім працівником заводу ФЕМА.
- **Жінка, 1946 р.н. (25.07.2012)**
Інтерв'ю з мешканкою вулиці Заводської, яка все своє життя прожила на Підзамчч.
- **Жінка, 1936 р.н. (25.07.2012)**
Інтерв'ю з жінкою, яка народилася у Львові та пам'ятає міжвоєнний період життя міста.
- **Чоловік, 1932 р.н. (31.07.2012)**
Оповідь народилася у 1932 році, приїхав до Львова після Другої світової війни в пошуках роботи.

Рис. 1. Опис колекції та організація записів на інтернет-сторінці проекту

Виклик другий: Доступ до матеріалів

Основні принципи кураторства усної історичної колекції, як їх формулює Ненсі МакКей: збереження і доступ [1, с. 23]. Стосовно першого принципу ситуацію коротко було окреслено вище, тому перейдемо до другого. Ми свідомі того, що необхідно забезпечувати приватність своїх оповідачів, адже вони надали нам

згоду на використання зібраних даних взамін гарантії конфіденційності. Поряд із цим як дослідники ми дуже цінуємо досвід тих, хто погодився на розмову з нами, хочемо зробити їхні голоси почутими, а тому – уможливити доступ до інтерв'ю зацікавленим особам і зробити архівну збірку Центру міської історії надбанням як наукової спільноти, так і ширшої громадськості. У відповідь на ці два виклики було розроблено процедуру доступу до матеріалів.

Отож, рисунок 1 демонструє розміщення колекції. При переході на сторінку окремого запису незареєстрований користувач може прочитати лише анотацію розмови: її короткий зміст, дату і місце запису та ім'я інтерв'юера чи інтерв'юєрки (рис. 2). Це пов'язано з особливостями інформованої згоди, у якій оповідач зазначає, що суцільний запис і розшифрування інтерв'ю можна використовувати лише для дослідницьких, освітніх та виставкових проєктів. Їхнє вільне розміщення у мережі суперечило б цій вимозі, адже за таких умов неможливо прослідкувати, хто саме переглядає матеріали. У зв'язку з цим, а також після консультацій з користувачами, було розроблено процедуру доступу до записів.

The screenshot shows the website 'Mіський розповіді' (City Stories) with a navigation menu on the left and a main content area. The main content area displays an interview entry titled 'Жінка, 1951 р.н.' (Woman, 1951). The entry includes a short description of the interviewee, Zamarstynova, and the date of the interview (September 1, 2012). Below the description, there are social media sharing buttons for Facebook, Twitter, Google+, Print, and Share. On the right side of the page, there is a 'Вікно логування' (Login window) with fields for Email and Password, and a 'Зареєструватись' (Register) button. Below the login form, there is a section titled 'Інтерв'ю у колекції' (Interviews in the collection) with a list of other interviews, including 'Чоловік, 1926 р.н. (04.07.2012)' and 'Чоловік, 1935 р.н. (05.07.2012)'. The website header includes the logo 'Ust' and the text 'Центр міської історії Центрально-Східної Європи' (Center of Urban History of Central and Eastern Europe).

Рис. 2. Приклад анотації інтерв'ю, який доступний без реєстрації

Особа, яка зацікавлена у роботі з матеріалами інтерв'ю, повинна заповнити відповідну форму на сайті (рис. 3), у якій вказати своє ім'я, перелік колекцій, які становлять для нього чи неї інтерес, термін та причину запити. Після online реєстрації він або вона отримує електронного листа із витягами з етичного кодексу¹, українського законодавства² та розпискою, яка містить формулювання щодо захисту персональних даних, принципи використання матеріалів, потребу інформування Центру щодо цитування матеріалів і таке інше. Заповнений та підписаний документ потрібно надіслати (у відсканованій формі або ж саму фізичну копію)

¹ Кодекс професійної етики соціолога, який був прийнятий на П'ятому конгресі Соціологічної асоціації України 20 травня 2004 року. Текст доступний за посиланням: <http://www.sau.kiev.ua/codex.html> (станом на 10 січня 2016 року).

² Закон України "Про захист персональних даних", прийнятий 1 червня 2010 року та зареєстрований під номером 2297-VI. Текст доступний за посиланням: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (станом на 10 січня 2016 року).

на адресу Центру, і після цього дослідник або дослідниця зможе працювати з колекцією, зареєструвавшись на сторінці проекту.

The image shows a web registration form for the 'Mіські розповіді' project. The form is titled 'Сторінка реєстрації' and includes the following fields and sections:

- Registration fields:** Email (використовується як login), Пароль, Пароль (підтвердження), Ваше імя, Ваше прізвище.
- Request for collections:** Запит на колекції, Термін отримання прав на перегляд.
- Consent section:** * Надаю свою згоду на обробку моїх персональних вищевказаних даних, потрібних для реєстрації користувача, лише для внутрішнього використання Центру міської історії. Без права розповсюджувати мої персональні дані третім особам або установам у відповідності до Закону України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 р.
- Available collections (Доступні колекції):**
  - Кіно і Львів: Середовища, Перегляд, Творення
  - Театри Львова після 1945 року
  - Розмови з учителями історії
  - Пошуки дому: Досвід повоєнного Підзамче
- Collections in progress (Колекції в опрацюванні):**
  - Історія однієї вулиці
  - Кастелька: Будинки та мешканці
  - Теорії спільноти Львова
  - Голоси супротиву та надії
- Related projects (Пов'язані проекти):**
  - Усна історія Львова
  - Театри між мистецтвом та політикою
  - Підзамче: містя і простори
- Project team (Команда проекту):**

Рис. 3. Форма реєстрації для отримання доступу до колекцій.

По отриманні доступу можна переглядати суцільне розшифрування інтерв'ю і слухати сам запис (рис. 4). Транскрипти містять маркер часу кожні п'ять хвилин для зручності навігації. У тексті окремо виділяються репліки інтерв'юера (І.), оповідача (респондента – Р.) та – за наявності – сторонніх осіб (СО.).

Для зручності читання стенограму дещо редагують, однак дослідник або дослідниця завжди може прослухати відповідний пасаж і зіставити його із транскриптом. Питання редагування виходить за межі теми цього тексту, адже воно належить до дуже дискусійного поля: наскільки можливим є втручання у чужий наратив? До того ж воно відкриває етичну дилему: що робити з тими частинами інтерв'ю, які містять інформацію, що потенційно може зашкодити репутації оповідача або третіх осіб? У більшості випадків їх видаляють з того запису і транскрипту, які розміщуються у мережі, однак рішення про те, що якийсь пасаж доцільно піддати редакції, завжди є суб'єктивним. У будь-якому разі, основна вимога, якої треба дотримуватись і яка є універсальною для усіх проектів, що так чи інакше залучають метод інтерв'ювання: не нашкодити (як у процесі проведення інтерв'ю, так і публікацією результатів)¹.

¹ Базові етичні стандарти роботи соціологів та усних істориків містяться у кодексах, прийнятих професійними асоціаціями: International Sociological Association (доступний за

The screenshot shows the website 'Mіські розповіді' (City Stories) with a navigation menu on the left and a main content area. The main content area displays an interview titled 'Жінка, 1951 р.н.' (Woman, 1951 born). The interview text is as follows:

Жінка, 1951 р.н.
 Інтерв'ю з корінною мешканкою Замарстинова, котра закінчила економічний університет та працювала в науково-дослідницькій лабораторії. Будинок її родини був знищений у часі Другої світової війни, і згодом батьки побудували новий. Розповідь жінки містить опис побуту та повсякденного життя родини, околиці, міста, району, релігійних та культурних традицій тогочасного Львова. У розмові згадується процес розбудови околиці, зокрема власного помешкання, взаємодопомога та довіра між сусідами, а також стосунки між представниками різних етнічних груп, зокрема у шкільному та робочому середовищі.

Запис зроблено 1 серпня 2012 року вдома у сестри оповідачки. Інтерв'юєрка – Галина Боднар.

Below the text is a video player with a play button and a progress bar. To the right of the main content is a sidebar with a 'Мій профіль' (My profile) section and a 'Інтерв'ю у колекції' (Interviews in the collection) section listing several interviews with dates and titles.

Рис 4. Приклад інтерв'ю, яке доступне після реєстрації

Виклик третій: Використання колекцій у громадських проектах

Нарешті, ще один виклик, який безпосередньо стосується архіву інтерв'ю – необхідність повернення зібраних матеріалів назад до спільноти, яка їх надала, у тій чи іншій формі [2, с. 32]. За допомогою різних форматів діалогу ми прагнемо долати упередження та стереотипи, залучати до розмови про історію нові теми і нових учасників. У співпраці між академічною сферою та різними громадськими середовищами для критичного осмислення минулого Центр реалізує проекти у сфері публічної історії. Проте щоб оптимізувати використання колекцій інтерв'ю у громадських проектах, варто чітко окреслити: 1) цільову аудиторію, 2) способи комунікації, 3) простір для комунікації. Тож залежно від того, з ким ми говоримо, формується те, що, як і де ми говоримо.

Цифрова презентація проектів у мережі на перспективу охоплює найширшу аудиторію. Однак успішне функціонування online вимагає іншої логіки, аніж традиційна робота науковця. По-перше, повідомлення більш вірогідно приверне ува-

посиланням: http://www.isa-sociology.org/about/isa_code_of_ethics.htm, станом на 10 січня 2016 року), European Society for Opinion & Marketing Research ESOMAR (доступний за посиланням: http://www.esomar.org/uploads/public/knowledge-and-standards/codes-and-guide-lines/ICESOMAR_Code_English_pdf, станом на 10 січня 2016 року), Social Research Association (доступний за посиланням: <http://the-sra.org.uk/wp-content/uploads/ethics03.pdf>, станом на 10 січня 2016 року).

гу тоді, коли міститиме візуалізацію, тому текстовий матеріал варто супроводжувати ілюстрацією (фото, малюнок, інфографіка тощо). По-друге, значно легше поширити коротке повідомлення: яскраву цитату або дискусійну тезу. Якщо невеликий текст є достатньо цікавим, то він може виступити тригером для прочитання всього матеріалу. По-третє, цифрові проекти надають можливість говорити не лише з локальною спільнотою, особливо завдяки перекладу англійською.

Urban Stories

This archive of interviews and conversations collected in the framework of various projects that have been implemented at the Center for Urban History from 2008 to today.

[Read more ...](#)

Selected Quotes

A Studio in Maria Zankovetska Theater

"... So I came to the theater, and they looked at me puzzled, a big question mark on their faces. Why so? I came wearing a military uniform, tarpaulin boots, and a garrison cap. I guess they thought, "Why did she come dressed like that?" Well, I didn't really have anything else. Romanytsky, People's Artist of the USSR, who was sitting at the table, said, "Don't worry, sweetheart. We will dress you up." And he called someone over (not sure who that was) and said, "Bring the costume designer here." And that person did. And the costume designer dressed me up. She even supplied me with shoes. ..."

How to Work with Interviews

We really value the experience of those who agree to talk with us and want to make their voices heard. At the same time, we guarantee complete confidentiality to our interviewees. That's why to get access to an interview, you are requested to read some excerpts from the Ukrainian legislation on personal data as well as ethical requirements and fill out a document equivalent to an informed consent form. We thank you in advance for your understanding and wish you pleasant reading and listening.

My Account

You are logged as
[Change password](#)
[Log off](#)

Administration

Administration

Available collections

- Movies and Lviv: Communities
- Lviv Theatres after 1945
- Discussions with History Teachers
- Search for Home: Experience of Postwar Pidzamche

Collections in processing

- History of One Street
- Kastelivka: Houses and People
- Lviv Creative Communities
- Voices of Resistance and Hope

Related projects

- Oral History of Lviv
- Theaters between art and politics
- Pidzamche: places and spaces

Project team

Рис. 5. Англійська сторінка проекту "Міські розповіді"

Ілюстрацією до цих тез є рисунок 5, на якому показана англійська версія сторінки проекту "Міські розповіді". Щоб зацікавити читача, на ній запропоновано підбірку вибраних цитат (Selected Quotes) з відповідними фотографіями, які періодично змінюються і заліковані на відповідні інтерв'ю. Щоправда, самі транскрипти не перекладені, однак завдяки англійській версії проект присутній на світовій мапі архівів усної історії.

Матеріали архіву залучаються і до інших цифрових та дослідницьких проєктів, які представлені на сторінці Центру¹. У той же час, для роботи з місцевою

¹ Наприклад, усна історія на сторінці Львова Інтерактивного: <http://www.lvivcenter.org/uk/lia/researches/oral-history/> (станом на 10 січня 2016 року) чи використання матеріалів інтерв'ю для дослідження Підзамче: <http://www.lvivcenter.org/uk/lia/researches/pidzamche/> (станом на 10 січня 2016 року).

спільнотою дуже важливим є вихід offline. З цією метою Центр проводить тематичні виставки, і в деяких з них використовувалися зібрані інтерв'ю. Наприклад, мікродослідження вулиці Академіка Богомольця та розмови з колекції “Львів у ХХ столітті: історія однієї вулиці” були частиною виставки “Відчинено! Як живемо ми, як живуть інші?” (2010 рік), а колекція “Кастелівка: Будинки і мешканці” ілюструвала поєднання цифрових технологій та усної історії на виставці “Минуле у «цифрі»: місто, історія та цифрові технології” (2014 рік). Обидва проекти презентувалися у виставковому залі Центру. Поряд із цим Центр практикує вихід за межі власного приміщення, і прикладом такого проекту є вулична виставка “Пошуки дому у повоєнному Львові. Досвід Підзамче” (2012–2013 роки), яка була мандрівною, адже спершу локалізувалась на вулиці Огірковій (перед залізничною станцією “Підзамче”), і далі рухалась у напрямку центру міста через площу Старий Ринок до входу в Львівську Ратушу. Отже, вона працювала на території громади, про яку і для якої велася розповідь.

“Голоси міста” – ще один проект, у якому було використано матеріали колекції “Пошуки дому”. Це інтерактивна карта львівської дільниці Підзамче, яка показує її минуле та сучасне через голосові, звукові, візуальні та тактильні засоби. Ця мапа – це переклад історичного знання з академічної мови на мову публічних презентацій з використанням цікавого як для дорослих, так і для дітей формату. На ній показано 16 об'єктів, важливих для історії цього району, кожен з яких містить коротку історичну довідку (транслітеровану шрифтом Брайля), зображення, уривок з інтерв'ю, що пов'язаний з історією місця, і звук, який символічно характеризує простір або будівлю.

Ще одна форма комунікації – публічні лекції та дискусії – зорієнтована на вужчу аудиторію. Наприклад, спільно з Першою сценою сучасної драматургії Драма.UA навесні 2015 року була започаткована серія розмов “Театр:InsideOut”, які мали стати дискусійним майданчиком для спілкування між різними театральними середовищами, критиками, експертами та глядачами. Ідея виникла під впливом колекції інтерв'ю “Театри Львова у 1945–1985 роках: між мистецтвом і політикою” з учасниками театрального процесу у Львові після Другої світової війни. Завдяки цій збірці було обрано низку тем для зустрічей (наприклад, взаємодія театру і держави чи тексти, які творяться в театрі, про театр та для театру), а самі дискусії мали на меті побачити минуле і сьогодення театру через призму людського досвіду. Матеріали колекцій використовувалися і під час низки обговорень, наприклад, присвячених Революції Гідності (збірка “Голоси спротиву та надії: Київ–Львів–Харків”) чи Дням Європейської спадщини у Львові (збірка “Львів у ХХ столітті: історія однієї вулиці”).

Враховуючи досвід Центру, можна запропонувати декілька базових принципів використання усноісторичних матеріалів у громадських проектах. Як і у випадку роботи в мережі, потрібно вловити інтерес читача та глядача, і для цього бажано використовувати ілюстрації до текстових повідомлень. Також дослідникам інколи буває важко “перекладати” свої наукові тексти на мову, легку для сприйняття особи, яка не є спеціалістом в тій чи іншій темі. Проте для громадських проектів зрозуміла і цікава мова є надзвичайно важливою: з людьми варто говорити їхньою мовою, адже це допомагає встановити і зворотній зв'язок. Так

само корисними є робота на “людській території” та співпраця з різними інституціями (серед яких муніципальна адміністрація чи громадські організації).

“Поворот до людини” (як свідка, учасника і творця історії) спричинився до становлення усної історії як нового методу (особливого способу проведення та аналізу інтерв’ю з учасниками подій) і як матеріалу для досліджень (інтерв’ю як історичне джерело). Завдяки технології запису звуку стали можливими збереження як змістової частини оповіді, так і звучання голосу, інтонацій, емоційних реакцій, а також подальша обробка та поширення матеріалів. Використання цифрових технологій, що прийшли на зміну магнітним стрічкам, вплинули не лише на природу записів, а й на масштаби доступу та розповсюдження інформації. Це відкриває нові можливості для дослідження, але так само вимагає відповідей на нові методологічні, процедурні та етичні запитання.

Проекти, які мають на меті збереження, систематизацію та промоцію “голосу людини”, долучаються до того, що поряд із макронаративами постають мікро-розповіді. Вони надають історикові можливість подивитися на проблему свого дослідження очима людей, котрі її безпосередньо проживали. Такі розповіді виступають цінним джерелом для творення історії “знизу”, крізь призму повсякдення. Усноісторичні інтерв’ю ілюструють те, як глобальні події стають частиною індивідуальних досвідів, тож саме завдяки їм віддалені історичні поняття та сухі статистичні дані набувають більш особистого значення. Усна історія стає способом говорити про минуле і теперішнє, комунікувати переживання, рефлексувати над життям і віднаходити його цінність, відкривати нові перспективи. “Міські розповіді” як архів усноісторичних інтерв’ю також може долучитися до творення більш людської історії та підважувати монолітне “чорно-біле” бачення минулого. Завдяки можливості доступу до матеріалів та низці громадських проєктів, у яких були використані спогади мешканців Львова, ми долучаємося до ширшої розмови про те, чим є наше минуле і які голоси у ньому звучать.

Список використаної літератури

1. *MacKay, Nancy*. Curating Oral Histories: From Interview to Archive. – Walnut Creek: Left Coast Press, 2006. – 156 p.
2. *Mercier, Laurie, Buckendorf, Madeline*. Using Oral History in Community History Projects. – Oral History Association, 2010. – 70 p.

Стаття надійшла до редколегії: 26.01.2016 року

Прийнята до друку: 13.05.2016 року

**INTERVIEW COLLECTIONS OF THE CENTER FOR URBAN HISTORY.
PRINCIPLES OF ORGANIZATION AND PROSPECTS
FOR PUBLIC PROJECTS**

Natalia OTRISHCHENKO

*Center for Urban History of East Central Europe,
6 Akad. Bohomoltsia Str., 79005 Lviv, Ukraine,
tel.: (+38032) 275-17-34, e-mail: n.otrishchenko@lvivcenter.org*

The article describes archiving oral history interviews, which were collected for the projects of non-governmental organization – the Center for Urban History of East Central Europe, an independent, privately funded institute of historical, social and cultural studies located in Lviv. This text is dedicated to one of the Center's activities – digital archivation of interviews on various topics and by various methodologies. The author reflects on the specificity of organization of collections and their presence on the web, and opens the discussion about online access to the materials.

“Urban Stories” is an oral history archive embracing various projects conducted at the Center. It was created as a resource which can be used both for academic research and educational and public history purposes. One can divide archived collections into two groups: interviews with the focus on different urban spaces and interviews on different professional activities in cities. As an example of the first group, there is a number of interviews on post-war Pidzamche. The second group could be illustrated with the collection of interviews with people working within cultural institutions such as cinemas and theaters in post-1945 Lviv.

Based on the experience of public history projects, conducted at the Center for Urban History, the author shows the perspectives of using interviews for community development. First of all, to capture the interest of readers and viewers it is desirable to use illustrations and quotes. In addition, academic texts have to be “translated” into the language, which is easily understandable to a person who is not an expert in a particular topic. For public projects, clear and interesting language is very important because it helps to establish a certain level of trust and encourage feedback. It is useful to work on the “people's territory” and cooperate with various institutions (including municipal authorities or NGOs). Issues of “the medium” and “the space of communication” in a very broad sense are the most important questions to solve.

The “Urban Stories” archive tries to overcome a problem of “recording and recycling”, when oral history is collected, set aside on the shelf and forgotten. Various online representations, public history projects, educational initiatives and open discussions help to make our data visible. Thanks to open access of oral history materials and a number of public projects in which the memoirs of the city residents were used, the archive contributed to a broader conversation about what our past is and whose voices we hear in it.

Key words: archive, interview collection, curating, digital project, public history.